

davke, on je tedaj po svoje lahko izhajal; vi pa morate skrbeti, da se ravnate po potrebah in zahtevah današnjega časa. Franjo Padar.

Politične stvari.

Bodite pravični Slovanom!

Čedalje glasnejše se čujejo glasovi, ki prerokujejo, da je Giskra-Herbstovo pritiskanje Slovanov nevarno za državo. Jako odločno o tem govori trdi Nemeč Warrens v svojem časniku „Wochenschrift“, in sicer tako-le:

„Mi nikakor nismo priliznjenci manjšine ministrov zato, ker obžalujemo, ako odstopi, ampak soglasje je z načelom, za katero se manjšina poteguje, — z načelom namreč, ktereга je po našem prepričanju neobodno treba držati se zato, ako hočemo, da se ohrani Avstrija, in zaradi tega načela, ako se popusti, se nam dozdeva, da bode manjšinin odstop osodepolna dogodba. Trije ministri (Taafe, Potocki in Berger) se namreč potegujejo za enakopravnost vseh narodov, nasproti pa pet ministrov (Giskra, Herbst, Hasner, Brestel, Plener) hoče, da bi v Cislajtaniji gospodovali Nemci; kajti teh pet ministrov časnik „Neue fr. Presse“ glasno in v eno mer trobi, da Nemci v Avstriji imajo iskati poklica (namreč gospodovanja nad Slovani), kakoršen je Madjarom na Ogorskem, in da morajo Slovani v Cislajtaniji zadovoljni biti s tem, da so z Nemci v isti razmeri, v kateri so Slovaki in Rumunci do Madjarov. To je pogubivno načelo ministerske večine.

Toda Nemci takraj Litave niso niti tako sposobni za vladanje kakor Madjari, niti je mogoče Slovane v tej državni polovici pregovoriti, da bi hoteli biti sužnji. Unkraj Litave so se boljarji (velikaši) predrznili vpejljati palico, s katero se smejo tepsti drugi, a oni nikdar ne. Ali pa morda Nemci takraj Litave smejo posnemati izgled, da sami sebe postavijo za velikaše, ki bodo z nenemškimi narodi ravnali tako, kakor ogerski plemenitaši delajo z neplemenitaši te dežele? Tak poskus bi imel strašne nasledke, on bi seme nemira in bratovskega boja zasejal v naši deželi.

Mi nikakor ne damo veljati, da Nemci sami sebe proglašajo za edino inteligencijo in da si vsled nje jemljejo pravico do vse politične moči. Geslo: „Vsem enaka pravica“ je vodilo vsemu našemu prizadevanju.

Mi Nemcem privoščimo vse pravice, ktere jim gredó, Slovanom pa hočemo, da se dá pravic ne za trohico manj, nego Nemcem. Nam je sveto in nepremekljivo načelo, da so državljanske pravice vsem državljanom neodpovedljiva lastina in to brez ozira na njihovo narodnost, da mestnjan nima nič več pravic nego deželan, da se stan ne povzdigne nad stan. Ako ustavoljubje pomenja pohlep po stiskanji nenemških plemen, bila bi za nas sramota, ako bi nas kdo imenoval ustavoljubne, kajti to ime bi pričalo, da ne maramo ne le za pravico, ampak da tudi nimamo politiške omike. Poskušati, Nemce storiti za gospodovalen narod v cislajtanskih deželah, to se dá, a nikdar jim to gospodstvo ne pride v roke. Nemški narod je pravičnejši, razumnejši in modrejši nego njihovi kolovodje, in nikdar rok ne stegne po nevarnem daru, s katerim jim ti kopljejo jamo. Toda že sam poskus, Slovanom kratiti pravice, tej državi vseka rano, ktere celó nasledniki sedanjih ministrov ne bodo mogli zaceliti.

Minister Giskra in minister Herbst poskušata rešiti nemogočo nalogo, in ko jima spodleti, pojmeta uživati bogate penzije. Al med tem, ko bodeta ona pozabljena, obrne se strast onih narodov, katerim se kratijo pravice, zoper moč, ki ima v sebi značaj stanovitosti, in ktero

bodo leta in leta stiskali nasledki napák, ki se sedaj delajo. Mitakim ministrom, ki hočejo vladarju dati svet, naj stiska slovanske državljane, za Bogá! nikakor nismo zavidni zaradi njihove razumnosti in mirne vesti. Motijo se oni, ki pravijo, da je mogoče le dvoje: da morajo ali Nemci ali Slovani gospodovati v Cislajtaniji. To ni res! Kdor tako govori, ta Avstriji odreka življenje in jej poje nadgrobnico. Le popolnoma pravica na vsako stran, le enako pravo vsem narodom je pravo poroštvo za obstanek Avstrije.“

Tako govori mož glasovitega imena, in kakor smo rekli, Nemeč skoz in skozi. Ako taki možje povzdigujejo glas za pravico Slovanov, ne bi se smel prezreti, kajti on kaže, kamo Avstrija zabrede, ako iz svojega vodila izbriše glavno načelo: „justitia regnorum fundamentum“ — to je: „pravica podnožje državam!“

Slovansko slovstvo.

ДРЕВНѢЙШИЙ ПЕРІОДЪ ИСТОРИИ СЛАВЯНЪ.

Najstareja dôba historije Slovanov.

Spis A. Gilferdinga oznanja Davorin Trstenjak.

Ko me je visokoučeni in slavnoznani ruski jezikoslovec in zgodovinar A. Gilferding zadnjikrat s svojim pohodom *) počastil, reče mi, da on nima samo starodavne Norike za Slovane, nego tudi Venete, glasovite prebivalce kraj jadranskega morja. Odgovorim mu na to, da tudi jaz sem nekđaj bil enacega mnenja sledivši spise Schlötzer-jeve, Mannertove, Surowieckowe in Šafarikove, a popustil sem to misel pozneje držé se Herodota, ki jih prišteva Ilirom, v katerih ne morem določnih dokazov najti za narodnost njihovo slovansko. „Potrpite malo — mi na to odgovori g. Gilferding — jaz potujem sedaj v Venetke, in ondi hočem prebrati vse stare virnike in mestnosti starodavnih Venetov pregledati.“

Sad svojega raziskovanja je sedaj slavni učenjak razglasil v časniku: ВѢСТНИКЪ ЕВРОПЫ. **) Odkritosrčno moram reči, da je zmagonosno svoj namen dosegel.

Ker me je volja ves ta za slovensko domovino prevažni spis za prihodnji Matičin „letopis“ v slovenski jezik prestaviti, tedaj ga tukaj samo na kratko označujem domačim našim učenjakom, kateri ruski razumejo s presrčno željo, naj ne zamudijo tega toliko podučnega berila.

V 1. oddelu svojega spisa (číslo I.) g. Gilferding pretresuje pred vsem to, v kakošnem redu drugih plemen arijskih so Slovani.

Pod číslom II., ki ima napis: „Svidjeteljstvo o proizhoždenij Slavjanih jazik Pokoljenje arijskoje. Byt prvonačalnago naroda arijskago v Azii“ izvrstno, dasi ravno malo prekratko, popisuje sorodnost Slovanov z arijskim plemenom v Aziji, in napotuje v obširno podučenje na A. Pictetovo izvrstno delo: „Les origenes Indo-Evropéennes“, in „ou les Aryas primitifs“.

Pod číslom III. z napisom: „Arijci osjedlye i kočevye“ presojuje vlastovitost arijskega plemena, pod číslom IV. izseljevanje arijskih plemen, pod číslom V. govori o plemenu keltskem, italskem, grčkim in trakij-skim, pod číslom VI. o plemenih iranskem in kavkaskem, dalje o nju betvah. Pod číslom VII. govori o plemenih germanskem, litovskem in slovanskem, o bližnji sorodnosti Litovcev in Slovanov, in pravi, da so Litovci in Slovani poslednji preseljenci v Evropo; pod

*) Visokoučeni Gilferding, bivši pred 2 letoma v Ljubljani, želel je vse tečaje „Novic“ od prvega začetka dobiti, in primerilo se je po neki ugodni naključbi, da smo mu mogli vse na Rusko poslati. Vred.

***) Tom. IV. Juli 1868. Tom. V. Sept. 1868.